

Literatura de la *joie de vivre*

Text > ESTER SEGUÍ

La novel·la *Segones oportunitats* (Editorial Gregal), la primera publicada per l'olotina Rosa Torrent, s'inicia amb la mort de l'avi Ciscu i els familiars preparant-se per anar al tanatori. No sabem com s'ha mort, però, des d'aquest moment, aquest fet natural com és la mort d'un avi queda entès pels adults, però no el comprèn igual la seva neta, la Xesca, una nena de deu anys. Amb innocència i humor, aquesta nena capgirarà totes les nostres certeses. Com s'ha mort l'avi? Qui hi ha al taüt? Realment s'ha mort l'avi? S'haurà atrevit a donar-se una segona oportunitat amb la dona de la seva vida?

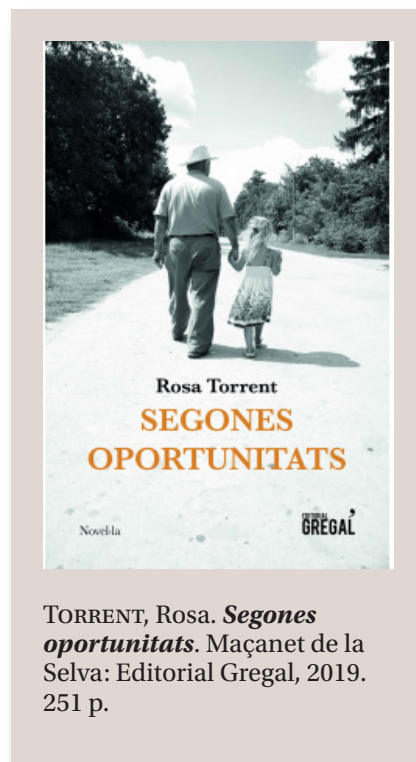
Mitjançant un ús molt original del monòleg interior, l'autora se'n serveix per exposar els punts de vista de diferents personatges aparentment separats per un gran abisme, circumstància que ens permet seguir la narració des de diferents visions. Destaca per la seva originalitat el capítol «Mocadors», en què Torrent dona el protagonisme i la veu als mocadors de butxaca i de paper que fa servir la gent al tanatori. També és destacable l'arbre genealògic d'alguns personatges que l'autora inclou al final.

La Xesca és l'ànima de la trama novel·lesca, on es revela una espessa xarxa de dinàmiques socials que configuren el microcosmos familiar. És precisament en la família on s'es-

tableixen jerarquies de pares i fills, o entre germans, encara que amb abundants filtracions entre aquests mons compartimentats: «Hi ha tants fills que menen la direcció de les nostres vides! Està tot tan entremat que a vegades ens veiem menats cap on els altres volen sense adonar-nos que això no és pas el millor».

El llenguatge viu i popular és un element destacat de *Segones oportunitats*. Així, si *tomata*, *enfalagós*, *enaïgat*, *encusonit* enriqueixen els diàlegs, els castellanismes *tio*, *tia*, *polvo*, *morbo*, *tope guai* o *vale* els doten de realisme. Les expressions com ara «Però, mare, ont aneu?», «No quedaria pas tranquil·la si no hi anés» o «Poc ens n'havies parlat mai!» situen de seguida el lector a l'Olot d'avui en dia.

Entre diferents temps i llocs (i mirades) es construeix aquesta narració plena de traïcions, infidelitats i secrets familiars. En definitiva, ens trobem amb situacions divertides (moltes provocades per l'aspirant a escriptora i treballadora del tanatori, Assumpta) i altres d'estranyes (com la presència d'un circ). La imaginació, l'expressivitat del llenguatge, la necessitat d'amor o d'afecte, la força amb què es retrata la vida dels personatges, tan propers, entre ells i alhora tan diferents, fan de *Segones oportunitats* un llibre tan amè com intens i sorprenent.

TORRENT, Rosa. *Segones oportunitats*. Maçanet de la Selva: Editorial Gregal, 2019. 251 p.

El llenguatge viu i popular és un element destacat d'un llibre tan amè com intens i sorprenent

Al cor de la ciutat

Text > DANI VIVERN

Narcís Sureda va néixer a la plaça de l'Oli (gaire més gironí no es pot pas ser), i ha superat amb èxit el risc inherent a fer un llibre entre el costumisme i les memòries: podria haver-li sortit un *brunyol* (un producte també molt gironí), ben oliós, però aquest no ha estat el cas. Al contrari, ha confegit un deliciós i fresc xuixo literari en què les imatges quotidianes de la Girona de postguerra van donant pas a una excursió a les interioritats de la plaça del

Vi. Per la seva feina d'aparellador i d'arquitecte tècnic a l'Ajuntament, ha viscut en viu i en directe totes les transformacions del microcosmos consistorial des de la transició democràtica fins al 2007, any en què es jubilà. A més, i precisament per les exigències del càrrec, va tenir ocasió de participar en molts dels projectes municipals que han canviat la fesomia de Girona, i de tractar en persona amb els seus protagonistes i destinataris, a vegades prou peculiars. Les obres públiques a Vila-roja (un barri amb minories que requerien molta mà esquerra per no ofendre sensibilitats), l'eliminació del *Barri Xino* i les necessàries negocia-

cions prèvies amb les senyores de l'ofici, i la restauració del Cementiri Vell entre l'estoïcisme dels seus soferts «habitants» són exemples de les activitats dirigides per Sureda i que ell descriu amb discreció, elegància i amb una generosa dosi d'humor britànic.

Perquè Sureda no ha caigut en la trampa fàcil de relligar anècdotes, xafareries i rumors, sinó que (sense deixar de banda unes quantes facècies sucoses) retrata personatges, analitza causes i perquè, i filosofa sobre costums i maneres de ser i d'entendre la vida a casa nostra. I d'aquest aparent *totum revolutum*, n'extreu per als gironins joves i no

L'irrefrenable desig d'entendre el món

Text > JOSEP PASTELLS

Bruixes, bruixots, sirenes, follets, nyituts, gambutzins, llufes i marugues, però també ases i dracs, grills i calàpets, en Fumera i el Pelut, l'Esgarrapadones, els menairons i les ànimes errants. La llista d'éssers llegendaris podria ser molt més llarga, perquè el darrer llibre de Miquel Martín aplega quasi un centenar de faules de les nits més màgiques de l'any a les comarques catalanes. Més de la meitat dels textos de *Llegendes de nit* estan relacionats amb la nit de Sant Joan, i la resta, amb Tots Sants, Nadal i Cap d'Any. Com és habitual en l'autor, la prosa és precisa i reposada, rica en matisos, fluida i suggeridora. A partir d'un material abundantíssim en què mites i dades històriques es barregen amb creences, anècdotes i rituals, Martín ha separat el gra de la palla i, a més d'ordenar temàticament les llegendes, n'ha delimitat l'àmbit geogràfic i n'ha seleccionat les més significatives i engrescadores amb l'objectiu de dotar-les d'una dimensió literària i oferir «una bella mostra del nostre irrefrenable desig d'entendre el món i donar-li una explicació a través de la paraula».

Les il·lustracions de David Granato, fantàstiques, esgarrifoses o enigmàtiques en funció de cada llegenda, arrodoneixen un llibre digne de figurar a totes les biblioteques del país, un llibre ple de misteris i miracles, d'encanteris i sortilegis que «furguen en els nostres

orígens i s'endinsen en el nostre inconscient a la recerca de preguntes i respostes que, abans i ara, no han deixat d'estimular-nos i burxar-nos», diu l'autor al pròleg.

Les llegendes sovint descriuen situacions inquietants. N'és una mostra «L'àpat de n'Elionor d'Anglès», en què la vescomtessa organitza una festa més lluïda que mai, amb una llarguíssima taula parada amb coberteria d'or i plata. «El plat que més la complaïa eren las mandonguilles de carn magra, bolets i una salsa, els ingredients de la qual eren gairebé secret d'estat. El nou cuiner, vingut de terres estrangeres, li havia donat un toc més atrevit, i només la flaire que venia de la cuina ja feia salivar tots els nobles i cortesans. Però vet aquí que aquell excels i agosarat cuiner, que parlava amb un deix italià, no era altre que el mateix diable i no tenia altra missió que enverinar Elionor de Cabrera.» En altres casos, els relats incideixen en gelosies i enveges, en l'afany d'acumular possessions encara que sigui gràcies a les guerres i la mort. És el cas de «Les àguiles esquerpes», que actuen a les ordres d'un rei despia-tat: «Les aus, esperonades per la sang i els crits dels seus genets, xisclaven i es llançaven en picat cap als enemics, com si encalcessin una presa al vol. El celatge s'omplia del batec d'ales i la dringadissa de les armes, que fulguraven com els becs i les urpes entre els

MARTÍN, Miquel. *Llegendes de nit*. La Bisbal d'Empordà: Edicions Sidillà, 2019. 361 p.

rajos del sol». La por i el mal, ben presents a moltes de les històries triades per Martín, tenen el seu contrapunt en d'altres llegendes plenes d'alegria i esperança que confirmen el poder de la imaginació.

tan joves un petit compendi d'història i geografia contemporànies de la ciutat i (encara que no el faci explícit) un homenatge a la institució que n'és el cor.

El text aconsegueix un bon equilibri entre la visió subjectiva de qui és conscient que escriu records i, alhora, entre la descripció esquemàtica, racional i efectiva de situacions complexes (ja ho té, això, la gent de ciències), de manera que el lector percep versemblança, contenció sense concessions a la nostàlgia i un punt de murrieria amb què Narcís Sureda insinua que sap molt més del que diu. I és que, a Girona, com a tot arreu, la realitat supera la ficció.

Sureda no ha caigut en la trampa fàcil de relligar anècdotes, xafarderies i rumors

SUREDA, Narcís. *De la plaça de l'Oli a la plaça del Vi: Peripècties i anècdotes d'un funcionari gironí*. Cornellà del Terri: Edicions MMV, 2019. 356 p.

